

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl., 50 cr., 3 luni 1 fl., 75 cr.
 Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
 Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administratorul tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Corespondențele sunt a se adresa la:

Redacția "Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.

Epistole nefrancate se refuză. — Articulii nepublicați nu se înpoziază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 er., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmon — și timbru de 30 cr. pentru fiecare publicare.

Prenumerări nouă

"Telegraful român",

care apare de trei ori pe săptămână, deschide pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Banii de prenumerație se trimit mai cu înlesnire prin asigurări postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumărantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceta.

Se atrage atenția on. domnișoarii, al căror abonament se sfârșește cu ultima Martie 1880 așa înnو din vreme abonamentul, pentru că să nu fie expeditura silită a sista sau a întârdia cu expedierea foiei*. Acei on. dd., cari prenumără de nou, să nu întârdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipăriu exemplarelor.

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

* O înlesnire foarte mare în expediție se face prin lipirea unei fașii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiu, în 31 Martie.

In părțile noastre, înțelegem în terile coroanei ungurești, este destulă linisire. Abia mai tacură Sérbiu putințică larmă denumile când cu demumirea unui administrator metropolitan din partea guvernului și când cu pensionarea metropolitului patriarc tot de către guvern. Mișcarea cea mai însemnată în părțile noastre la moment este a avocaților și juristilor români din Transilvania și părțile adiacente care eri și astăzi sunt într-unii aici în Sibiu. Însă mișcarea aceasta n'are caracter național politic, cel puțin în prima linie nu. Caracterul ei este agrar. O astfelu de mișcare ar putea avea loc și în sinul unui stat cu o nație omogenă.

La toată întâmpinarea sgomotul cel mai mare il fac acum Nemții din Ungaria, pentru că li s'a interzis de a da reprezentanțuni nemțesci în unul din teatrele din Budapesta. Maghiarii ce e drept, vedînd că și împlântără secură într'un lemn prea gros și că Nemții nu se linisesc cu una cu două, ca celelalte naționalități, său puși și bat retragere pe toată linia. În scurt timp dară și din partea aceasta vom avea pace și linisire.

Dincolo de Laita larma este mai mare și mai variată. Cechi, Sloveni Poloni și Nemți se află încăieri în cestuii de natură națională politică, în care limba este un factor de frunte. Ca se dă o caracteristică a situației de acolo, arestând până la ce grad a ajuns înțărarea spiritelor, cîtăm cuvințele unui deputat de naționalitate nemțescă (Menger, din Silesia) din senatul imperial, rostitoare cu ocasiunea desbaterei bugetului pe anul acesta: „... dacă Nemții, dice său,

arborarea steagului național, nu o vom mai pute face aceasta pe timp mai indelungat, afară că vom voi se neglăgă datorină noastră către generația contemporană, către copiii și nepoții nostri. „De nimica este posibil, care nu pune tot pentru onoarea sa.“ De nimica am fi noi, dacă fără luptă vom lăsa pe măna contrarilor nostri bunurile noastre cele mai mari, naționalitatea noastră, poziția noastră în Austria.“

Pecănd se petrec aceste în monarchia austro-ungurească și pe când diareile rusești se bucură de rezultatul alegerilor din Anglia; Sérbiu și Bulgaria gratulează și trimit adreselor Gladstone și i oferă „cetățenia de onoare“: — din Berlin a lumenat un fulger, care anunță, că tempeste cea furtunoasă nu este departe. La Duncker și Humboldt în Berlin a apărut un op intitulat „Berlin și Petersburg“. Opul este dintre acele, cari Bismarck s'a obiceinuit a le da aripi ca se sboare înaintea furtunilor. „Omul de fer și sânge“, de căte ori a fost decisiv a provocat vre o acțiune mai momentoasă, totdeauna o a introdus prin astfel de opere: resboiului cu foc și fer a premers totdeauna cel diastric. Așa la 1864, la 1866 și la 1870. O dare de sămăt mai pe larg cu altă ocasiune și la alt loc ne scutese de a vorbi acum mai pe larg despre cartea cea memorabilă. Tot ce trebuie să se dicem despre dănsa de astădată să fie, că este un presemn despre o apropiată ciocnire între colosul german și cel rusești. Căci prea mare este ura, care se revărsă dintr-odată cu multă profusie asupra Rusiei, pentru că a umilit Prusia în timpul perioadei clasice de înaintare rusească-prusiană, (partea I); pentru că se silescă a trage pe Poloni în partea sa spre agresiunea panșa vistică contra germanismului (partea II); și pentru că nici la 1864, nici la 1866 și nici la 1870 Rusia n'a fost sinceră cu Germania, ci dacă a stat pe pace a stat din altă interesă, dar nu de dragul Germaniei. Bucuria diabelor rusești și gratulațiunile Sérbiilor și Bulgarilor, probabil, că sunt prea timpuri.

Gorcică zace greu bolnav. O telegramă de eri spune, că noaptea din urmă a fost foarte neliniștit, fantăsarea a început numai de către diuș. Medicii constată că este foarte fără puteri. După ameașă a fost ceva mai linisit. Imperatul l-a cerșetă și a ordinat să se telegrafe filor bolnavului să vină la casă.

Până eri în Anglia au fost aleși 346 liberali, 227 conservatori și 52 home-rulers (Irlandi).

Retragere pe linia întreagă.

După ce magistratul din Budapesta s'a decis a revoca închiderea teatrului german vine și dl Türr în „Egyetértés“ trămbitând de retragere prin observările următoare:

„Resoluținea luată de municipalitatea Budapesta în afacerea cu teatrul german a dat impuls la multe neînțelegeri în presa germană din

afară. Le regretăm cu toată vicioiu-ne, pentru că nu dorim — nici nu este în interesul nostru — ca să vedem opinia publică a națiunii învecinate înțărându-se asupra noastră. Reprezentanța a decis în adunarea sa generală să înțină în 31 Martie închiderea teatrului german: „pentru că acesta cu toate că nu avea concesiunea a jucat în timp de 3 luni fără concesiune; pentru că teatrul aflându-se în concurs nu are proprietarii anumiți, căruia i s-ar putea de concesiunea și pentru că în sfârșit teatrul german se află într-o stare atât de periculoasă și rea încât siguranța publicului nu admite continuare mai departe a reprezentărilor.“ Aceste au fost motivele principale ale reprezentanței din capitală. Presa germană din afară, în loc de a comunica publicului seu aceste motive, a infișat simplu lucru astfel că închiderea teatrului german s'a decis numai și numai pentru că municipiul nu voiesc să suferă reprezentării de teatru germane. De altă parte presa ungurească, înțărând prin interdictul emis de poliția din Viena pe vîndere de produse din literatură ungurească, a însoțit rezoluția capitolului cu unele glose ce erași au dat ocasiune la interpretări diferite. De aci vine neînțelegera.

Când un teatru se află într-o astfel de stare încât este pericolată viața celor ce intră într-însul, derăgătoria are datorină de a încide. Dacă concesiunea nu s'a cerut, de asemenea și la locul său a opri reprezentările în teatru. Dar a închide un teatru numai pentru că e german, aceasta n'ar fi la loc. În Alsacia și Lorena a urmat într-o devră închiderea teatrului francez, dar cu aceasta nu s'a putut motiva la noi oprirea teatrului german. Să nu căutăm a dovedi oprirea cu exemple din guvernarea d-lui Bismarck, acolo, unde — la force prime le droit — puterea primează dreptul, — ci să o căutăm la un popor pasionat, în Italia, unde în anii 1861 și 1862 s'au arătat antipatiile mari contra Franciei, dar cu toate acestea oamenii nu au mers până a cere închiderea teatrelor francez din Turin, Milan și Florență. Să ne căutăm părechia într-o țară ce samena cu a noastră, unde Germania au imigrat că și la noi, unde ei formează sate germane, cercuri germane, și unde și susțin scoli, biserici și teatre în limba lor maternă. Practicul Yankee permite aceasta sciind bine că a dona sau a treia generație va fi cu deosebire prefață în Engleză. Nici nu ne putem plângă asupra conținților, ungureșii immigrati din Germania cari adă vorbesc nemțesce. Nu numai nici în capitală, unde vezem maghiarizarea progresând din di în di, dar nici în provincie. Înainte cu 10 ani venise în cursul canalului Franz, însoțit de un jurnalist din Viena, în comuna Torzsa. Reprezentanța comunală era adunată și discuta în limba germană. În fine autorul din Viena întrebă: „Sunteti Germani?“ „Da, dar cu inimă ungurească“ fu respunsul. În a. 1848 un membru ceru în adunarea reprezentanței americane per-

misiunea de a vorbi nemțesce. Președintul responde cu mult tact: „Cum vă place!“ Numai în vre-o căteva rânduri s'a mai vorbit acolo nemțesce, de atunci însă nime nu se mai folosesc de acest drept. Dacă se rezolvă să la noi în anii 1847/48 cestinea limbii croate tot așa de înțeleptesce, căcă obstacole se puteau incunjuura? Ludovic Battyanyi încercase aceasta, dar patimile au agitat inimile în amândouă țările într-o furtună și apoi îsbucnă lupta cumplită între frați. Douăzeci de ani mai târziu s'au hotărît, că deputații croați, pot să vorbescă în parlamentul unguresc în limba croată. Concențenii nostri de limbă germană, cari sunt membrii în reprezentanța capitalei, au consimțit însă, ca în capitală discuțiunile să se țină numai în limba ungurească. Eaz dacă vor avea voie să meargă în teatru german, aceasta nu li se poate opri nici pe temeiul dreptului nici pe al ecuației. Să reprimem trecutul și să scoatem învățătură dintr-însul. Astfel activitatea noastră va fi bine-cuvântată și vom avea speranță de un viitor mai frumos în patria noastră.“

Retragerea soviniștilor apare deosebită, când cete în „Pest. Ll.“ că magistratul din Budapesta a emis o comisie de experti pentru a certa starea și siguranța teatrului nemțesc în contra focului. Rîsum teneatis! Dintâi hotăresc închiderea teatrului între altele și din motivul stării sale, și apoi emis o comisie pentru a cerceta această stare. Ce comedie nedeamă! „Comisiunea expertilor a declarat că se poate mai hotărî, că n'ar aflat nimică, ce ar sili la oprirea reprezentărilor...“ Astfel în data de sămăt a expertilor se pună în perspectivă chiar o reinnoire a concesiunii. Prea târziu, domnilor din Budapesta! Lumea Vă cunoaște deja.

Proiect de lege despre instrucția în gimnaziu și în scoala reală.

(Urmare).

S. 67. Autoritățile supreme ale confesiunilor, societăților și privații sunt înăudorați a subterne ministrului de culte și instrucție spre vedere legile disciplinare (sub înțelegându-se aici și procedura disciplinară) care se referesc atât la scolarii că și la profesorii din scoalele publice de mijloc ce le susțin ele, și modificările ce le vor face într-însul din timp în timp, de asemenea a publica legile disciplinare, care privesc pe scolari.

In scoalele de mijloc publice susținute de jurisdicțiuni și comune vor trebui aplicate legile disciplinare edate pentru asemenea institute de stat.

Încă pentru pedeapsa trupească, remane validă oprirea cuprinsă în §. 50, pentru oră ce se scoală de mijloc publică.

S. 68. Încă pentru condițiile de primire în clasele cele mai de jos, au valoare §§. 15 și 19 și în scoalele de mijloc, cu deosebire însă, că obiectele esențiale de primire și măsura cunoștințelor pregătitoare ce se recore, le stătoresc aceia, în a căror cero de activitate cade stabilirea pla-

nului de învățământ. În scoale confesionale dispun de tacele de primire autoritățile confesionale supreme.

§. 69. Relativ la numărul elevilor, care pot fi primiți într-o clasă, la edificiurile de scoala și localitățile de instrucție, la finanțarea și controlarea lor sanitată, au valoare §§. 34. și 35. 39 și 57 din legea de față, cu acel adăos fnsă că în casul §. 57 medicul primar al jurisdicției dă raport despre scoalele de mijloc confesionale către autoritățile confesionale supreme ale acestora.

§. 70. Încă pentru treccerea dintr-un institut de învățământ într-altul în decurs anului, pentru treccerea dintr-o clasă inferioară a aceluia institut într-o altă superioră, pentru îndreptarea de note neșefice și încă pentru întregirea claselor, au valoare §§. 20 și 21 din legea de față și pentru scoalele de mijloc susținute de jurisdicții, comune, societăți și pri-văzi.

Autoritățile supreme confesionale pot să dea asemenea concesiuni excepționale, cu restricții la instituțele lor proprii de învățământ, dar acele intru că să referească la contrageri de clase, în instituțe de învățământ egal îndreptățite sau mai înalte, ce sunt supuse altor autorități, vor fi considerate ca valide numai în casul când s'au dat cu aprobarea ministrului de culte și instrucție, care trebuie cerută dintru început.

§. 71. Autoritățile respective ale acestor instituțe pot să și aleagă profesorii liberi dintre indivizi și prevedă cu diploma de profesor.

§. 72. Încă pentru qualificarea învățătorilor, confesiunile sunt îndreptățite, a infiniție instituțe de calificare pentru învățătorii scoalelor de mijloc și a stabili într-în mod și ordinea de calificare a învățătorilor; vor fi însă îndatorate a subvenție mai înainte regulamentele lor în această privință ministrului de culte și instrucție ca să le vadă.

Modul de calificare a învățătorilor, instituție comisioane de examinare pentru profesori și regulamentul de calificare a profesorilor, de asemenea vor fi confesiunile datea de arăta ministrului de culte și instrucție ca să se poată controla, dacă calificare ce se cere candidaților de învățător nu e mai mică decât calificarea profesorilor de stat.

Întru că în institutul de calificare a învățătorilor limba de instrucție nu este cea maghiară, în această privință au valoare dispozițiile §. 66.

§. 73. În mod excepțional se pot aplica și la aceste scoale de mijloc ca profesori ordinari astfel de indivizi, pe care ministrul de culte și instrucție i-a scutit de examenul de profesură în înțeleșul §. 27 din legea de față (alineata ultimă).

§. 74. Încă pentru numărul învățătorilor de aplicat la o scoala de mijloc și pentru proporția numerică a profesorilor ordinari între sine, au valoare și aici §. 26 și 31 din legea de față. Înfințându-se clase paralele vor trebui spirit în proporție și numerul puterilor de învățământ.

La instrucționarea în religie se vor putea aplica și astfel de indivizi sau preoți cari au absolvat un curs teologic, fără a avea însă diplomas de profesori.

§. 75. Fiindcă scoalele de mijloc susținute de jurisdicție se află în privința instrucției imediat sub jurisdicția ministrului de culte și instrucție și sub conducerea inspectorului suprem de stat al cercurilor scolare, va române în valoare și pentru aceste scoale de mijloc §. 55, ce se referă la conferențele scolare.

§. 76. O astfel de scoala de mijloc dintr-o cele susținute de o confesiune, jurisdicție, comună, societate sau de un particular, a cărei existență o reclamă cu stăruință interes de cultură ale judecării sau interese locale însemnate, și pe care respectivii nu o pot susține din mijloacele lor proprie conform legii (anumit în casul când există fundații considerabile înfăptuite togma pentru scoalele de mijloc și condiționate de loc), poate fi subvenționată de guvernul statului pentru instrucție publică, respective poate fi luată sub îngri-

rea acestuia cu condițiunile și modalitățile esențiale ce urmează;

a) Intregul capital fundațional existent al scoalei, edificiul, averea mișcătoare și nemisicătoare de ori ce natură, române și pe viitor proprietatea institutului și veniturile se vor folosi și pe viitor tot pentru scopurile aceluiși institut;

b) Într-o astfel de scoala de mijloc ce există prin subvențione dela stat, trebuie introdus planul de învățământ al scoalelor medie de stat;

c) Profesorii salariași din venitile fundației de capital amintite sub a) și din venitile acelei averi sau din alte venite designate de autoritatea institutului respectiv vor fi aleși și pe viitor de către autoritatea institutului dintre indivizii cualificați pentru chiamarea de profesori; salariazarea profesorilor o stabilesc tot aceeași autoritate, trebuie fnsă să se staborească în contractul încheiat cu guvernul statului pentru instrucționarea publică cu privire la subvenționea micinimul salarialului.

De asemenea va denumi de altă parte pe profesorii salariași de stat (sau din subvenționea dela stat) ministrul de instrucție în proporție cu subvenționea dela stat;

d) dacă statul, pentru a susține institut subvenționat, va supune la contribuție din suma anuală ce o cere legea pentru acoperirea trebuințelor scoalei pe fiecare an, mai puțin de jumătate sau cel mult jumătate, (prin urmare dacă autoritatea institutului respectiv poartă partea cea mai mare sau cel puțin jumătate din sarcină), într-un asemenea cas intregul drept de direcție și dispunere asupra institutului de învățământ (observându-se punctele de mai sus a), b) și c) i se cuvine și pe viitor autorității institutului, și ministrul de instrucție va exercita numai un drept de priveliște asupra scoalei subvenționate.

Ea că statul va contribui pe an mai mult de jumătate din suma necesară pentru susținerea scoalei, (dacă el audeca să pură partea cea mai mare a sarcină), în acest cas guvernul pentru instrucționarea publică va lăsa asupra sa îngrițarea și dispunerea asupra institutului de învățământ întreg, dar îsă se garantează autorității proprii a institutului respectiv dreptul de proprietate asupra averei însemnate sub p. a.) și a folosirii ei pentru institut, de asemenea și dreptul de alegere a profesorilor amintiți sub c).

e) Ministrul de instrucție poate da o subvenționare materială în modul arătat mai sus unei scoale de mijloc numai în casul și pe timpul dacă și cătă vreme corporația religioasă sau laică ce susține scoala va primi de bunăvoie sau va dori subvenție.

Cu ocasiunea ori și cărei subvenționiile de asemenea natură trebuie a se încheia spre acest scop între guvernul de instrucție și între partida subvenționată un contract separat, în care vor trebui stipulate în mod detaliat modalitățile și condițiunile mai de aproape ale subvenției, drepturile asigurate ambelor partide și înăntorile ce le vor lăsa asupra lor.

§. 77. Conform dreptului de inspectiune ministrul de culte și instrucție are dreptul și datorină a căreia scoalele ce nu stau sub conducerea imediată a lui, și anume dela cele confesionale prin autoritățile confesionale respective, dela jurisdicțiiile prin oficiul ce le susține, și în fine dela cele susținute de societăți și privați prin direcțiunile lor imediate:

a) date statistice;

b) rapoarte în fie care an scolaristic, în care trebuie espuse regulamentele de învățământ și împărțirea (esimând obiectele teologice), numărul, calificarele și cercul de activitate al profesorilor, numărul orelor și rezultatele instrucției prin conspecte despre esemenele de maturitate și alte esemene finale;

c) a cera arătarea despre ori ce modificare mai esențială ce s'a făcut în planul de învățământ stabilit în înțeleșul §. 65 (excepțional obiectele teologice), de asemenea despre orii ce se schimbă ce s'a operat în caracterul (natura) de mai nătare a

scoalei și între marginile cursului de învățământ;

d) a cere cărțile de învățătură și manualele întrebuințate, fie aceste tipărite sau manuscrise (excepțional pe cele teologice) și la aprefia din punctul de vedere, dacă nu cuprind cumva învățături sau teze contrare statutului, constituijune sau legei;

e) un prospect autentic pe fie care an, despre averea și fundațiile scoalei.

Toate aceste date, rapoarte, conspective și espunerii fiind cerute trebuie trimise sau immediat ministrului de culte și instrucție sau inspectorului suprem ai districtelor scolare. (Va urma.)

Varietăți.

* (Coferența juristilor români) Duminecă la 4 ore după ameađi a avut loc în sala Asociației transilvane pentru literatură și cultura poporului român conferența anunțată de mai nătare. Conferența, după impreguri, a fost destul de numerosă. Nu strica nici conferențierii și nici acelor ce n'au participat, dacă conferența era și mai numerosă. Afără de juristi din Sibiu au fost din afară dela Brașov Iosif Pușcariu, Ioan Lengher, S. Demian și Sorescu, dela Făgăraș Ioan Roman și Duvlea, dela Oraștie Dr. Tincu, dela Alba Iulia Niculae Barbu și I. Patița dela Abrud Filip, dela Cluj Coroian și Isaiu dela Turda Dr. I. Raț și An. Moldovan, dela Regești P. Barb. dela Blaj Ciato.

Înainte de constituire Dr. Ioan Raț raportează cu concluziuni a adus conferența prealabilă din Cluj (dela 28 Martie a. c.) în afacerea agrarie, respective a proiectului de lege conform căruia devenind lege vor avea a se regula de nou raporturile urbariale din Transilvania și părțile adnecse. Din raport se vede, că în urma acestor concluse s'a compus un elaborat în limba română cu traducere maghiară, pentru a cărei desbatere și statorie ulterioară fu convocată conferența.

După constituire, cu care ocazie se închide comisiile de consilier aulic Bologa și ales president, earră dd. Cosma și Coroia și notari, la propunerea adv. Iosif Pușcariu se alege o comisiune de nouă (Dr. Raț, Cosma, Coroian, Ciato, Barb, Filip, Trombitaș, Patița, Roman) și se înărcinează a veni în diua următoare la 3 ore după ameađi cu un raport de propuneri.

Seara la opt ore Escel. Sa Di Metropolit Miron Romanul a intrunit pe toți membrii conferenței la cină, unde, se înțelege, n'au lipsit nici toastele.

* (Invitat). Reuniunea română de cântări din loc va aranja Duminecă în 18 Apriile st. n. a. c. primul seu concert ordinar pentru acest an, în localitatea "Reuniunea germană de cântări și muzică". (Pâmul mic Nr. 1), cu următorul program:

1. "Testamentul și Remas bun dela Ayrshire", melodie scotice, aranjate de R. Weinwurm, sesutează de chor.

2. "Două mărsuri caracteistic", de F. Schubert, pentru piano, cu 4 mâni.

3. "Adese dormitând și Cimpoeriu", melodie scotice, aranjate de R. Weinwurm, și Hora, aranjată de N. Dima, executate de chor.

4. "Imnul noptii", de W. Kopriiva, solo și chor.

5. "Trio, de Beethoven, în mi b maior. Og. I. Nr. 1. pentru violină violoncel și fortepiano.

6. "Cântecul paserilor", duet de A. Rubinstein și Cântec de toamnă, duet de F. Mendelssohn.

7. Trei choruri din oratoriul Paulus, de F. Mendelssohn.

Incepulat la 7 oare seara.

P. T. dd. membri sunt invitați cu

onorul cuvenit a participa la concer-tul acesta.

Biletele se vor distribui Sâmbătă în 17 și Duminecă în 18 Apriile st. n. a. c. dela 4—5 ore după prânz în localitatea Asociației transilvane pentru literatură română, strada Cisnădiei Nr. 7.

Comitetul.

* (Convocare). Adunarea generală a reuniunii învățătorilor rom. gr. or. cu reședință în S. Sebeș, se convoacă pe 22 Apriile a. c. adeacă a treia di de S. Paști, ce se va juțe în edificiul scoalei rom. gr. or. din S. Sebeș.

La această adunare se invită ounoare on. inteligență din loc și giur.

DD. învățători li se atrage atenția la hărția ce li s'a împărtășit de pre-sidii reuniiene, încă în Dec. 1879.

Altă convocare privată nu se va face.

Programa adunării se va publica în curând eařsi în acest "diar."

S. Sebeș în 29 Martie 1880 v.

Zevedu Murăsan, Elia Savu,

președinte, notar.

* (Generalul George Magheri), unul dintre acei care au luptat alătura cu Tudor Vladimirescu pe la anii 1821 pentru eliberarea României de Făra-riști, care la 1848 a fost dintre fruntașii misișorilor naționale de pe atunci și care în toate impreguriile și-a sprinținat teara și nația, a reposat în etate de 78 de ani, în 24 Martie la București. Înmormântarea avu loc în 28 Martie cu obiceinuitile onoruri militare.

"Astăzi dice „Românul“ dela 28 Martie s'a săvîrșit cu mare pompă ceremonia înmormântării veteranului general Magheri. Conform programei, ceremonia religioasă s'a făcut în biserică st. George-Nou, la oarele 8 și jumătate a.m. După terminarea ceremoniei religioase, d. G. Chițu rostă un discurs funebru, pe care l vom publica în numărul viitor.

Un public foarte numeros umplea biserică, grădina și piața sf. George, precum și toate străzile pe unde a trecut cortegiul. Toți ministrii, deputați și senatorii și ale Camerei deputați și reprezentanții autorităților publice se aflau față. La oarele 9 și trei sferturi siciuri, purtat pe umerii mai multor d-ni deputați, fu condus la carul mortuar și fu primi de musicile militare cu inimul național. Apoi cortegiul se puse în mișcare în ordinea arătată în programă. Cordoanele erau ținute; pe partea dreaptă de d-nii I. C. Brătianu și C. A. Rosetti, ca membri ai guvernului provizor, pe partea stângă de d. Ion Ghica și de d. colonel Lecca ministru de resboiu, ca reprezentant al armatei și al Moldovei. Immediat după carul funebru urmă fiul regătăului general, d. maior R. Magheri. Apoi veniau ministri, delegați, corpul ofițeresc și un public numeros. O trăsură de gală a M. S. R. Domnitorul urmă indată după public. Cortegiul percurse strada Lipscani, calea Victoriei, și calea Griviței până la gara Târgoviște. Pe tot parcursul, străzile, ferestrele și balconele erau îndesate de spectatori. Musicile militare și a gardiei naționale intonau alternativ mersuri funebre. Din 10 în 10 minute se audia bubuiul unui tun, iar sunetele clopotelor de la toate bisericele anunțau, că rămasătele acelui care a fost generalul Magheri sunt conduse la lăcașul etern.

* (Academia română) a înținut Joi 1 Aprilie sădeñătoare solemnă, sub președinția A. S. R. Domnitorul, președintele de onoare.

D. B. P. Hăsdău a citit, ca locuitor de secretar general, raportul asupra lucrărilor Academiei în cursul anului respectiv.

D. Bacaloglu a citit discursul său de recepție: Despre Calendar.

D. Ioan Ghica a respuns.

Vineri în 28 Martie v. s'a cedit la Academia discursul de recepție al d-lui Ion Ghica și răspunsul d-lui Hasdeu.

D. Ion Ghica a vorbit despre Ioan Câmpinean. D-sa, înaintea unui public puțin numeros dar pre destulător pentru micul spațiu de care dispune Academia pentru dênsul, a desfășurat într-o ordine admirabilă și într-o limbă clară și românească, înainte de toate, fazele vieții Câmpineanului, punând neîncetat în relief figura acestui Mecenat și mare patriot român din epoca renascerii.

D. Hasdeu, printr-un discurs cunoscut cu multă inimă, arătând spre corpul nemuritor și tribuna Academiei, a salutat pe academician prin cuvintele: „Locul d-tale trebuie să fie aci!“

După d. Hasdeu, d. Vasici și-a cedut și d-sa discursul de recepție, după cum se anunțase de mai înainte.

„Românul“.

* (Sicane celor ce aduc lână din România). Sunt vechi plângerile mărginenilor noștri, cari aduc lână din România, însă ele nu mai au sfîrșit. Se pretindea dela cei ce aduceau lână din s'au prin România, ca să nu o treacă în comerț până când nu va fi spălată. Acum nici se spune, că și acei ce aduc lână spălată de prete graniță sunt constrinși să o mai adătă la spălare și dincoace, unde au se plătească 3 cruceri de ocauă. Aceasta este la Predeal, respectiv la Brașov. Aici la Turnu-Roșu este și mai mare șicană. Se pretinde că lână să fie spălată, spălătoare nu este, dar se dice, că Cisnădia a căpătat concesiune a face spălătoare la Turnu-Roșu. Ei bine! Până se va face spălătoarea pot trece ani la mijloc; iar lână, în care este îmbrăcat capital se zacă spre paguba respectivilor în contumacia cu anii? După cum am audit dela oameni, cari sunt producenți de lână, ei își bat capul și se poate prea lesne, că pentru ca să scape de sicane și de pagubă vor să facă: așa îndrepta lână într'altele părți, numai la granițele Ungariei să nu o mai aducă. Este ușor a îndrepta lână spre Bucovina-Galiția și mai departe, și este și mai ușor a o îndrepta spre Constanța, de unde se imbarcă pe corăbii pentru depărtata străinătate, care scie mai bine preții produsele de industrie. Ori poate că guvernul are de gând să vină cu un proiect de lege pentru a introduce acum și lână curat maghiar în toată industria tărilor St. Stefan? Numai atunci, până una altă, țeară perde în mai multe direcții, cari perdeți nu le va suplini nimică.

* (Despre sinuciderea lui Tabacoviciu). Comisariul regesc denumit de nou pentru comitatul Severinului, Gustav Tabacoviciu a trimis înainte de a se sinuicide la Redacția lui „Függetlenség“ o scrisoare, în care comunică motivele pasului seu desesperat. Scrisoarea dice:

Stimate d-le redactor! Am cedit multe în foile publice despre administrație și viața de comitat, precum și despre întrigi ce se obiceaște a se fese în comitate, dar lucruri cum sunt cele din comitatul Torontalului n'am văzut. Sciind că D-ta carecădator la „Függetlenség“ te interesezi de asemenea casuri, și alătur notiile mele ce poartă titlu „Liniscea în Torontal sau Josef Hertelendy, Gorciacoful din Torontal, și Gustav Tabacoviciu.“ Garantez pentru orice cunoștință întrinse. Alătră și conceptul scrisorei, cu care am adus Escelenței Sale la cunoștință retragerea mea dela demnitatea de comisar regesc în comitatul Severinului. Făcând întrebuirea de aceste scrisori D-ta ai drept a dispune liber de denește. Bucureștiul mare, 4 Aprilie 1880. Cu toată stima, Gustav Tabacoviciu, notarul primar.

Scrierea adresată ministrului de interne Coloman Tisza dice:

Escelența Voastră! Acluzând aici mult stimulul esminț al E. V. dito 24 Martie 1880 Nr. 13046, care cuprinde denumirea mea de comisariu regesc pentru comitatul Severinului, declar exprimând deosebită considerație, că nu pot să primește demnitatea ce mi s'adă, și anumit pentru cuvențul să-mi suntem comitatul al Severinului nu a meritat să fie guvernat de un individ, care a rupt cu lumea întreagă. Motivarea acestei hotărâri a mele se poate ceta în notiile mele: „Liniscea în Torontal sau Iosif Hertelendy, Gorciacoful din Torontal și Gustav Tabacoviciu“, dacă Es. V. le vezi astfel de demne, să le ceteji. Bucureștiul mare, 4 Aprilie 1880. Plecat serv Gustav Tabacoviciu, notarul primar.“

În a treia scrisoare, trimisă tuturor membrilor din comisia administrativă a comitatului Torontal, cu scopul de a le atrage atenția asupra abusurilor și nesuflințelor absolutistice ale comitelui suprem Hertelendy, Tabacoviciu nu spune în introducere, că experiențele vietii sale au fost din cele mai amare. Guvernul, pe care îl numește absolutistic în sensul cel mai strict al cuvențului, a introdus în oficial comitatului sub scutul constituției și cu o dibacie rară nisice creațuri cari în lipsa de o controlă bărbătescă au comis acte de o perversitate non plus ultra făcând din comitat un cub de mameluci din cei mai eminenți. Din notiile se vede, că motivele mai momentuoase ale sinuciderii sunt urarea vieții, purtarea arbitrară a comitelui suprem, incurcăturile materiale provocate cu intenție. Înălțată la începutul memorialului seu dice:

Când am pășit pe cariera de funcționari cu suflet curat și cu voință firme de a fi un factor folosit în societate credeam, că o voință bună și neigoată trebuie să învingă. Amara experiență a nimicit această iluzie, pentru că urcându-mă în cariera mea din treptă în treptă tot mai sus și ajungând în urmă în 1872 în poziția mea actuală în centru, am venit curând la convicția sădruitoare, că diligință, energie, demasare de martori falsi, atacarea oamenilor ipocriți și stricăți produc nu recunoșință, ci înstrăinare și încă chiar și din acea parte, de unde ar trebui să vină o sprințire.

Deja în anul 1873 am început a rumpe cu lumea, în 1874–75 „mi-am încheiat soțeala definitivă cu viață“. Dela acest timp înceoace interpretul ideilor mele, limba, a anumit, și eu cu inimă condamnată am servit numai ce o mașină, ear în viață socială „mi-am rezervat numai atât că îmi cerea poziția mea de funcționar. Am devenit prin urmare un spectator rece și fără simțiri, privit umum cum se amâgaua oamenii unii pe alții și pe sine însisi, cum indiferențismul pentru viață publică a intrat în comitatul nostru, cum se opiniau diua noaptea respectivă, dar mai ales respectiv studiile, care se află pe treptă cea mai înaltă, a crea acel indiferențism. Nu viscul, cum s'a exprimat un orator cu ocazia unei serbători de desvelire, a incetat la noi, ci a disperat interesul pentru afacerile publice. Partea municipală, care eugetă cu linisice și arată atâtă vitalitate și energie, e întrecută de machinația particularilor, și văgând apăta învăță să a coborit de pe arena de luptă și privesc din singurătate la starea naturală...“

Despre starea comitatului Torontal Tabacoviciu ne înșăfățăză o icoană posomorită.

Se întrebuiește numai comisia administrativă pe comitele supreme, când a cerută oficiurile și răspunsul va fi: Nici odată: Să-l întrebe dacă crede, că administrația bună și răspunsul va fi negativ. Să întrebe pe vice-comitele, dacă există o evidență, și dacă va da adeverului onoare, va respondere, cu nu. Să-l întrebe, când a vizitat oficiurile și răspunsul va fi că tăiere, dacă nu va voi să mintă. Cercetează numai oficiale și va vedea împedire, dacă nu lucruri îmbucurătoare.

* (Dela conferența juristică română). Eri după ameađi până

seara târziu s'a desbătut un proiect de memorandum, prin care se combată cunoscutul proiect de lege privitorul la regularea proprietății în Transilvania. Conferența este terminată și astăzi cu trenul de dimineață au și plecat cei mai mulți dintre membri din afară.

* Dela Oarda de sus ni se spun lucruri, cari nici în țara Zulușilor nu credem că sunt posibile. Ni se spune că Mercuri în săptămâna trecută din cauza unei regulări de pășune . . . . . s'a impuscat în poporul adunat și în urma acesteia au remas 4 morți și mulți (se dica 17) răniți. Pe lângă rezerva cu care dăm aceste până când ne vor veni scrisi mai detaiate, împărtăsim că „Kelet“ și după acesta „Hermannstäder Zeit.“ încă aujuat notiță despre întemplieră regretebilă, însă, după cât ni s'a descris nouă decurgerea lucrului amândouă foile citate sunt informate.

* (Invențiuni noi). O foaie berlineză vorbesce despre unele invențiuni noi patentate și cînd: În săptămâna ultimă doi inventatori primări patente pentru paralepi nouă. Dl Papke a construit un paralep, ce se închide astfel, încât se poate purta, dacă nu chiar în posunariul vestei, cel puțin în posunariul pardăsuilui. Dacă plouă numai decât este dintr-o cufără spire mirarea treceților un paralep mare căt pentru o familie. Acest fel de paralep este perfectionat de d. Veigel; el se sprinținește în nesec cuine, bătute într-un fel de serpariu, cu care omul se incinge simplu și are folosul de a putea urca cu mâinile libere. Un alt soi de paralep s'a inventat de d-l Pfeiffer. Acest paralep e foarte simplu și consistă dintr'un bumb, un drót încovoiat, o pânză și un disc. Toate aceste se poartă fiecare separat. Când plouă treci drotul prin găurile bumbului și prin pânză, îl împreună cu discul de sub pânză, care prin periferia discului se întinde și se formează paralep. — Când stă ploaia se trage drotul din disc, din pânză și din bumb și paralepul în acest chip descompus în părțile sale se grigesce cu înlesnire.

Posta din urmă.

La 10 Aprilie n. s-au ratificat în Constantinopol documentele privitor la regularea fruntarilor montenegronești. Muntenegru va lua în posesiune noile teritorii pe lângă astinență mare de trupe, de oarece se presupune rezistență din partea Albanezilor. Principele muntenegrean se va adresa către locuitorii acelor ținuturi cu o proclamație.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Biblia și Natura.

(Incerări după raportul între Biblie și Natură).

(Urmare).

Când științele naturale cauță că se affie cum s'au format, desvoltat și prin ce schimbări au trecut lucrurile, atunci ele postulează materii primitive, din cari lucrurile au ajuns în stadiul lor de acum prin influența unor forțe. De unde își trag începutul acele materii și forțe nu pot fi atari științele naturale. Ori și ce pot să se spună despre originea lucrurilor; aceea că s'au produs de sine, ori din întemplieră, etc. n'au exemplu. În fine se opresc la dilema: sau a fost materia dimpreună cu forța din eternitate, ori apoi s'a produs prin o causalitate ce a existat înainte și afară de dênsene. Cari din aceste este recepțarea cea devrătă, remâne ne statutor. Așa dară întrebările: de unde și substantă primă, există ea din eternitate, ori

s'a produs prin o forță, și legile naturii avut-ai aceeași valoare și de unde își iau începutul, sunt pentru naturalist extra teme și știința lui aci nu e competență. Naturalistul poate să aibă vederile și convictionile lui căt de otără, însă când vine să resoale atari cestioni nu le poate ca naturalist ex professo, ci ca filosof ori cel puțin îmbrăcat în mantau filosofului ori apoi în fine ca mărturisitor al religiunei. Ori cum va specula naturalistul după originea lucrurilor este avizat la arta filosofului ori apoi la religiune. El poate să dică numai: „dă-mi materia și forța și eu îți voi construi lumea.“ Modest de ajuns va fi, dacă va dice: de unde își au originea materia și forța singur nu sciu și dacă totuși voi specula după ele, nu me afu mai mult pre terenul sciinției mele.

Cea dintâi regulă pentru scrutatorul esat al naturii este aceea, că el nici decât să nu se occupe cu lucruri de acele, cari nu cad în sfera percepțiunilor și experiențelor lui; acele să nu le afirme nici să le tăgăduiască.

Dăeu, spirit, libertate etc. nu pot căde nici odată în cercul experiențelor lui. În afirmarea ori negarea lor, va fi totdeauna neconsecuent și mai mult confus. Dacă totuși se ocupă de atari lucruri, atunci trebuie să fi studiat cu fundament filos. ca să nu se facă sieși de ris.“¹⁾

Dacă Burmeister²⁾ dice: „pămentul și lumea sunt eterne, pentru că la sfînta materie aparțin și acestea cuață, sau etern este, ce nu are început nici sfîrșit și aceasta învețăm despre materie.“ Dacă Haekel³⁾ ne spune: „că ea dintâi și că mai înălță lege a naturei este aceea, că toată materia este eternă“, atunci atari așteriuni nu avem a le privi de principiile ale naturaliștilor ci propriu dîs de speculaționiile ale philos.

Cum-că întrebarea despre originea lucrurilor nu se ține de naturaliști, o recunoște acel scrutator ai naturii, cari sunt chiar și consci de marginile până unde ajunge știința lor. „A căuta după starea primă în perioada creației nu se ține de geologie. Geologul privesc pămentul ca un ce dat.... și este multumit dacă poate să afle, că pămentul a fost la început un glob fosc sau fluid.“⁴⁾ „Cosmogonia, dice Humboldt, presupune toată materia din lume ca existentă și se ocupă numai cu deosebitele stadii, prin cari a trecut până și-a conservat formă ei. Mai mult decât aceasta aparține rafinării philos.“⁵⁾

Corpurile planelelor trebuie să fie date geologie. Aceasta este punctul archimed, de unde apoi operaază mai departe. Despre originea lucrurilor nu se scie nimic altceva, la tot casul mai bine de, cum a scîntificare incă de mult: că la început a creat D-deu cerul și pămîntul⁶⁾.⁷⁾

Tot începutul O. Fraas în scrierea pomenită mai dice foarte nimerit și aceasta: „toată știința, carea ține cont de onoarea ei, va dîce în mod resolut, că nu se nici nimic posibil despre originea lucrurilor. Absoluta origine va remâne ca și mai înainte un ce ascuns pentru noi și nu ne vom apropia de ea, ori vom dîce, că pămentul a fost la început o masă fluidă sau focoasă, ori chiar o masă de gaz, carea plutia prin univers asemenea unei rachete aprins“. Tot asemenea dice și geologul englez Gi-deon Mantele.⁸⁾

Inverșatura bibliei despre creație-nea lui D-deu nu o pot sfunda nici decât științele naturale, și intemeierea ei teologică și filos. nu o pot îngreuna și conturba, pentru cătă biblia, căt

¹⁾ Schleiden: üb. d. materialism. p. 52.

²⁾ Geolog. Bilder I. 243, 60.

³⁾ Generale morphology I. 171.

⁴⁾ G. Bischof I. 1. 3.

⁵⁾ O. Fraas, Vor. d. Sündfluth p. VIII.

⁶⁾ p. 99.

⁷⁾ la Reusch I. c. p. 174.

și sciunță preste tot țintesc a afia numai și numai adverșur pur și toată deosebirea zace numai în mod și formă.

Mai mulți scriitori din prezent, filos, de renume, nisuesc o documentă, că sciunțele naturale stau departe a cădă în brațele Panteismului, ateismului și materialismului. Rezultatele, consecuentele și noțiunile lor conduc mai mult la recunoașterea unui creator al naturii?!

Fără a vătăma unele sau altele direcții ale sciunței naturale trebuie să spun: indată ce susțin, că Dănu este creatorul lumii nu înțeleg Dănu Panteismului, carele există mai mult în natură și lume, de cum ar trebui să fie; nici înțeleg Dănu Deismului, carele există afară de lume, și carele a creat altceva lumea și legile naturei, dar apoi din momentul când a dat legile nu a mai fost activ, ci a lăsat lumea și natura numai acțiunei legilor, — ci înțeleg Dănu, care a fost, este și va fi fără început și finit, Dănu, care trăiesc și gubernează neîncetat, o ființă înzestrată cu toate insușirile perfecte, care se pot atribui numai ei, o ființă înzestrată cu inteligență și voie liberă³⁾ care voiesce ceea ce corespunde înțelepciuniei și perfecțiuniei ei, și executează ceea ce voiesce, fără a avea trebuință de ajutorul altie. Ori să ne construim ideea lui Dănu așa precum ne invăță nemuritorul magistru Herbart⁴⁾, când dice: „cuvintele vorbite despre Dănu, sunt cuvinte fără nici un infel, dacă nu îl infățișăm deodată, în același moment ca și sfânt, a cărui voință corespunde înțelepciuniei; ca sublim, a cărui putere o vestește cerului stelat și veramele ce se terăde prin pământ; ca bun, după cum îl descrie creștinismul; ca drept, precum și recunoscut deaj în legea mosaică; ca respăltitor, de căre se teme păcatul, că timp nu i se anunță grătie.”

Un atare Dănu a creat lumea amăsurat voinței și ideei lui. Întrreagă creațiunea lui este monumentul mărirei, puterii, înțelepciuniei și bunătății lui. Un atare Dănu a voit și a potut să creeze lumea cu cuvântul și să o organizeze amăsurat perfecțiuniei lui. Legile universului, sunt legile lui și ar fi putut să dea și alte legi, dacă ar fi voit, și atari legi când vorapătoare să le schimbe; cu un cuvânt durata lor aternă totdeauna dela voință lui.

Trebue să credem în atare Dănu, dacă vom să pricepem referatul bibliei despre creațiunea lui, și dacă vom să ceteam adverșur și la întăresi cartea naturei, alcătuță de densus. Cel ce crede în atare Dănu, pentru acela există o consonanță și armonie, între cele ce ceteam pre foile bibliei, și între aceea ce este depus în carteza naturei.

La încheierea acestui tractat nu pot să nu introduc și cuvintele renomului naturalist englez Dr. Chalmers,⁵⁾ ce le-a rostit la anul 1833: „cine e convins, că Dănu adverșur, este tot odată Dănu naturii și revelațiunii, pentru acela este cu neputință, ca vocea lui să contradică în una sau în alta.... Cel ce afli contrariu, acela manifestă și însăși în numele Dănu lui adverșur. Cuvintele, care sunt gravate în stânci bătrâne, sănă cuvintele lui Dănu, gravate cu însăși mâna lui, care corespund într-o toată cuvintelor gravate în cele două tablă de piatră din carteza bibliei.”

Prin aceste cuvinte, dice Sedgwick, rostite în o adunare a bărbătilor de ședință din tot imperiul, și-a exprimat convingerea Dr. Chalmers, un bărbat cu talent adânc și înțelepciunie mare a cărui pietate și bunavoință au lăsat înaintea lumii mulți ani — că

creștinismul nu are a se teme intru-nimic de rezultatele sciunțelor naturale.⁶⁾

(Va urma.)

¹⁾ „Nu suntem într-un secul de fanatism spre a da o luptă unei cărți, ce se poate arăta în toate limbile și aduce folosul său, din punct de vedere istoric, archeologic și literar. Suntem însă în un secul umanitar, în care adverșul creștinism se pricepe din îndin mai mult, și conform cu ideile acestui secul și cu toată pacea suflului, ce ne prescriu noua morală și toleranța exemplării a Românilor se arătam ce este biblia.” I. Heliade R. B. Blizicele p. VI.

Listă Nr. 13

a contribuirilor înscrise la comitetul subsemnat în folosul inundațiilor.⁷⁾

Transportul totalului din Lista Nr. 12 publicată în Nr. 38 a.c.

al „Telegrafului român” . . . fl. 2177.30

Rachila Stefan. Cifra din Saliște fl. — 50

Prin d. Demetru Cosma,

paroch gr. cat. în Feiură, ca rezultatul aceluia colectat în Feiură anume dela D. Cosma 1 fl., T. Turcan 7 cr., St. Mareu 7 cr., I. Morar 7 cr., I. Lucaciu 7 cr., St. Popuța 7 cr., Sim. Pralea 80 cr., I. Pralea 30 cr., Iacob Morar 7 cr., O. Cămplean 21 cr., Grigoriu Gădalean 21 cr., G. Ujui 14 cr., I. Mureșan 14 cr., D. Gocan 80 cr., Stefan Păcu 14 cr., P. Bordăs 7 cr., G. Turdean 80 cr., N. Gliga 21 cr., A. Crișan 7 cr., C. Tepușe 30 cr., P. Petean 30 cr., T. Curta 21 cr., I. Potora 7 cr., T. Ilie 7 cr., Panten Raț 14 cr., S. Popuța 7 cr., I. Cordoș 7 cr., T. Fodorean 30 cr., Vas. Gădalean 7 cr., I. Pop 80 cr., S. Fodorean 7 cr., G. Raț 14 cr., N. Sinteanu 7 cr., F. Utiu 14 cr., I. Corpodean 4 cr., Dumitru Igrițean 7 cr., Cl. David 7 cr., M. Cămplean 7 cr., D. Rareu 14 cr., I. Rareu 56 cr., Ch. Pintea 7 cr., C. Rareu 7 cr., M. Turdean 30 cr., N. Rareu 14 cr., P. Tepușe 14 cr., I. Tepușe 14 cr., P. Pop a Cucului 7 cr., V. Ulioc 7 cr., Grec. Sinteanu 4 cr., Al. Utiu 21 cr., I. Lonca 7 cr., V. Ignitian 14 cr., S. Popuța 14 cr., S. Rareu 14 cr., Gr. Utiu 14 cr., Gr. Popuța 23 cr., Ilie Pop 14 cr., Nic. Pop 14 cr., I. Filip 21 cr., T. Crișan 21 cr., M. Nădașan 7 cr., N. Păcurariu 7 cr., V. Gazdac 3 cr., L. Moldovan 7 cr., I. Moldovan 7 cr., Vas. Mocan 10 cr., N. Rareu 7 cr., T. Moldovan 4 cr., D. Aneț 7 cr., Töök R. 7 cr., Varga Ianos 7 cr., G. Moldovan 7 cr., C. Sinteanu 7 cr., T. Gocan 7 cr., I. Utia 80 cr., St. Pop 21 cr., M. Cordoș 14 cr., I. Talad 21 cr., N. Cordoș 14 cr., I. Cămplean 7 cr., A. Dane 7 cr., I. Pop 14 cr., G. Pop 14 cr., T. Moldovan 14 cr., II. Moldovan 7 cr., Ch. Moldovan 21 cr., Gr. Moldovan 14 cr., P. Pop 20 cr. Suma . . . . . fl. 15.48

Prin d. Ioan Moldovan, înșătoritor în Satnou-de-Banat (Banat Ufjal) cu colectă dela următorii: Lazar Roșuleț, notar 5 fl., I. Moldovan 1 fl., L. Ortopan 20 cr., V. Balnoșan 20 cr., P. Roșuleț 1 fl., P. Dobos 1 fl., I. Puțe 1 fl., I. Lazar 30 cr., G. Roșuleț 50 cr., M. Ortopan 50 cr., A. Sudom 50 cr., L. Gugutean 1 fl. Suma . . . . . fl. 12.—

Prin d. Elena C. Fleva din Braila dela comitetul de binefacere al damelor din Braila 500 lei . . . . . fl. 225.— Prin d. Ioan Henteș, paroh în Oca dela d-sa 2 fl., I. Vînteler, paroh 1 fl., ca rezultat al unei colecte de bucate în popor din Oca Sibiului 15 fl. 57 cr. Suma . . . fl. 18.57 Totalul cu diua de astăzi . . . fl. 2448.85 Sibiului, 8 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundațiilor.

Bursa de Viena și Pesta

din 10 Aprilie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	106.05	106.20
I emisiune de oblig. de stat dela Administrație de finanțe ung.	—	82.75
II emisiune de oblig. dela Administrație drumului de fer orient ung.	98.50	97.25
Obligații de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient ung.	85.30	85.25
Imprumutul drumurilor de fer ung. Obligații ung. de resuscipără- rea pămentului	127.75	127.50
Obligații ung. cu clausă de sortire	92—	92—
Obligații urbariale temeseiane	91.85	89.50
Obligații urbariale cu clau- sa de sortire	—	91.25
Obligații urbariale transilvane	9150	—
Obligații urbariale croato-sla- voneice	93—	92.75
Obligații ung. de resuscipără- rea decimale de vin	92.75	74.20
Datorie de stat austriacă în harti	73.80	74.50
Datorie de stat austriacă	74.20	90.25
Renta de stat austriacă	90.15	90.15
Sorți de stat dela 1880	130.50	130.50
Acejumi de bancă austro-ung.	841—	843—
Acejumi de bancă de credit ung.	287.50	289.25
Acejumi de credit austr.	275—	274—
Sorți unguresci cu premii	—	115.75
Argint	—	—
Gălbini	5.58	5.53
Napoleon	9.44	9.47
100 marce nemțes	58.35	58.30
London (pe poliță de trei luni)	118.60	118.60

Economic.

Sibiu, 9 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8.80—9.80; Grâu sârcăre, fl. 7.30—8.80; Sârcăre 5.40—5.80; Orz 4.60—5.20; Ovăs 8.80—9.80; Cucuruz fl. 5.10—5.50; Măluț fl. 6—7; Cartofi fl. 2—2.50; Semenje de cănepă 8.—9.; Mazore fl. 8—10; Linie fl. 11—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo; Făină de păie fl. 8.50; Slăniță fl. 37—40; Unsor de porc fl. 35—40; Sărut bruto 50 chilo fl. 16—17; Sărut de lumanări fl. 24—25; Lumări de sus fl. 28—29; Sărut fl. 20—21; Făină 50 chilo fl. 1.05—1.15; Cănepă 50 chilo fl. 16—18. Lemnă vîrtească de foie pro metru cubic fl. 3.75 Spirit pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; carne de vițel 45—50 cr.; carne de porc 50—54 cr.; carne de berberece . . . . . cr.; osuș 10 de cr.

Mediaș, 8 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9.50; Grâu sârcăre fl. 7.30—8.80; Sârcăre 5.40—5.80; Orz 4.60—5.20; Ovăs fl. 8.80—9.80; Cucuruz fl. 5.10—5.50; Măluț fl. 6—7; Cartofi fl. 2—2.50; Semenje de cănepă 7.—8.; Fasole fl. 7.50—8.; mazore fl. —; Cartofi fl. 2—2.50; Făină fl. 1.80—2; cel vechi; cel nou fl. —; Cănepă fl. 34—37; Slăniță pro 100 chilo fl. 60—60; Unsor de porc fl. 30—30; Sărut de lumanări fl. 40—50; Spirit pro grad cr. 11/2; carne de vită pro chilo 44 cr.; carne de porc —52 cr; carne de vițel 50—60 cr; osuș 6 de 10 cr. Tergul de adău înăcată mai slab ca cel trecut; bucate, cu deosebire cuceruzul și ovăsul sau mai scumpit puțin. Timpul e excelent.

Medias, 8 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9.50; Grâu sârcăre fl. 7.30—8.80; Sârcăre 5.40—5.80; Orz 4.60—5.20; Ovăs fl. 8.80—9.80; Cucuruz fl. 5.10—5.50; Măluț fl. 6—7; Cartofi fl. 2—2.50; Semenje de cănepă 7.—8.; Fasole fl. 7.50—8.; mazore fl. —; Cartofi fl. 2—2.50; Făină fl. 1.80—2; cel vechi; cel nou fl. —; Cănepă fl. 34—37; Slăniță pro 100 chilo fl. 60—60; Unsor de porc fl. 30—30; Sărut de lumanări fl. 40—50; Spirit pro grad cr. 11/2; carne de vită pro chilo 44 cr.; carne de porc —52 cr; carne de vițel 50—60 cr; osuș 6 de 10 cr. Tergul de adău înăcată mai slab ca cel trecut; bucate, cu deosebire cuceruzul și ovăsul sau mai scumpit puțin. Timpul e excelent.

Ce este patruzece milioane de găini cloșește patru miliarde de osuș pe an, care după preful de sesă centime unul, precum se plătesc la teără, aduc doară sute patruzece milioane de franci. Dacă prelungești căștă cîfră s-ar adăuga suma vîndării puților slabii sau îngrișați, a claponilor sau puicelor, și s-ar încrește cu treptătate despre adăosni asupra osușelor și a paserilor prin tăcsele de vamă, sărăcăga la totalul miraculos de cinci sute și cincizeci milioane de franci, sau mai mult decât jumătate miliard, carel produc pe tot anul găinăriile din Franța.

Și noi nu vorbim aici nici de rafe, nici de găse, nici de curce cari ar mări acest total de mai multe sute de milioane. (Semne de recoltă rea). Din Regheș se scrie în acăstă privință următoarele: Ce se atinge de starea semănăturii

lor de earnă — cu părere de reu trebuie să mărturisim — nu suntem în poziția de a spune că astă toamnă semănăturile n'au putut cresce și înainta, pentru că gerurile toamnăice au posibilitatea de a fi deosebit de tare și fură prea grele. La topirea zăpeziei semănăturile devenind de mijloc nu s'au mai văzut nimic veritabile. Nădejidea noastră mai stă numai în nesecă ploii, cari — venind înse de bună vreme — ar mai putea repara, ce au stricat gerul și vînturile, la din contră în foarte multe locuri vom fi sililii a ora a două cară. Toată lumea crede, că earnă trecută nu mai poartă de grea ca și cum să fie în vînt. Nu se vede însă nici o stricăciune chiar nici la acele vînte, cari n'au fost ingropate. Mai mare pagubă au suferit pomii de gen. Persecuția sănta este tot locul nimicisii, prețând — de mirare, — apricoși n'au suferit mai nimic, prelungind toate că acestea sunt mai gingașe. În grădină umede au suferit perioză, cari trebue retezări până la ochi puțini, precănd merisorii din aceleși rînduri ca perioză n'au suferit mai nimic. Pomii mai vechi stau bine și se arată foarte productivi. Albinele au perit însă icoale; rojorile, cari au remas însă nevăzută sunt foarte populare. Despre starea vîtelor în Tirolul de sud profesorul Ch. Fr. a scrie următoarele: Din somnul ce se văd până acumă, se poate constata, că în cele mai multe cercuri doară părți din vîntă sunt nimicisice și cumă în poziția cele mai favorabile abia va fi remasă o jumătate din ele nevăzută. Acestea despre starea în Tirolul de sud! Ce va fi cu vînte precum și cu toate fructele din Austria întreagă precum și din Ungaria, până acumă nu s'au raportat esacți. La sosirea raporturilor esacțe oficiale însă nu face starea economică cunoscută și ceteriorilor nostri.

Estrada din foaia oficială „Budapest-Közély.”

Licității: în 3 Mai și 3 Iunie imob. lui Mateiu Schuller și soții în Amnaș (trib. Sibiului); în 13 Mai imob. lui Gavrilă Bucșă în Săpuncă (judec. cere. Șomcuta-mare); în 24 Aprilie și 24 Mai imob. lui Ladislau Dragoș în Cergidul mare (judec. cere. Șomartin); în 23 Aprilie și 25 Mai imob. lui Francisc Tolivay în Agriș (trib. Turda); în 17 Aprilie imob. remasul după Constantin Moldovan în Tîrchiș; în 11 Mai și 11 Iunie imob. lui Dănilă Isac în Ilva mare (judec. cere. Năsăud); în 20 Aprilie și 20 Mai imob. lui Stefan Mușa și soții în Valea-Dosului (judec. cere. Abrud); în 4 Mai și 4 Iunie imob. lui Ioan Dragomir în Ludog (trib. Sibiului); în 19 Aprilie imob. soției lui Ioan Pentek jun. în Șulea (judec. cere. Huedin); în 22 Aprilie imob. lui Stefan Vărad în Domân (judec. cere. Gherla); în 17 Aprilie și 20 Mai imob. lui Petru Avram în Curtuiuș; în 15 Aprilie și 19 Mai imob. lui George și Ioan Hotie în Șimcetu; în 15 Aprilie și 19 Mai imob. lui Ghorghe Prună în Ieder (judec. cere. Șomcuta-mare).

Publicațiune!

Licităținea pentru renovarea podului de preste Olt, între comunele Voila și Cincșor, care poartă sloii de ghiață, se va ține în 20 Aprilie 1880 la 10 ore a. m. în comuna Cincșor.

Prețul strigării este 2936 fl. v. a. și licitația minnăndă; voritorii de a licita au de a depune un vadum de 5%. Condițiile de licitație din preună cu calculul de spese se pot vedea la cancelaria comună din Voila și Cincșor.

In oferte trebuie să fie suma oferindă scrișă cu cifre și cu litere. Voila în 7 Aprilie 1880.

Primăria comună din Voila.

Daniil Serban m. p. notariu.

³⁾ T. Ceonțea l. c. p. 12.
⁴⁾ Encyclopædia d. Philos. § 218.
⁵⁾ Quarterly Review vol. 108 p. 256.

⁶⁾ Cuitările samodier trimise la acest comitet vor fi publicate în diariile de azi „Telegraful Român” și „Observatorul”. La cerere însă suntem să vor fi date și separat.